

Městská knihovna ve Svitavách

Výroční zpráva za rok 2023



Městská knihovna ve Svitavách
Wolkerova alej 92/18
568 02 Svitavy
IČO 75003171

Zřizovatel: město Svitavy
Statutární zástupce: Mgr. Marta Bauerová

Obsah:

Úvod:	3
Novinky v roce 2023:	4
Doplňování a zpracování fondu:	5
Čtenáři, návštěvníci a výpůjčky:	6
Služby knihovny:	8
Vzdělávací a kulturní kce.....	10
Zaměstnanci:	15
Další činnost:	15
Regionální funkce:	15
Dotace:	16
Výhled do roku 2024:	17

Úvod:

V roce 2023 jsme oslavili 15 let působení knihovny v Multifunkčním, vzdělávacím a kulturním centru Fabrika. Připomněli jsme si časy minulé a představili veřejnosti služby knihovny v současné době.

Prostory, které jsme přestěhováním získali, nám umožňují stále zlepšovat služby a reagovat na společenské změny. Dochází k proměně knihovny na místo setkávání.

V roce 2023 se nám zvýšil počet čtenářů a počet návštěvníků a narostl zájem o on-line služby knihovny - objednávání a rezervování dokumentů a především o půjčování e-knih. Taktéž se zvýšil zájem o půjčování stolních her a didaktických pomůcek. Naopak se nepatrně snížil zájem o klasické výpůjční služby jako je půjčování knih a časopisů. Přestože dotazník spokojenosti realizovaný v roce 2023 ukázal, že více jak 80 % uživatelů navštěvuje knihovnu především kvůli výpůjčním službám, můžeme říci, že svitavská knihovna kopíruje současné trendy – stále více je návštěvníků, kteří přijdou do knihovny se svými zařízeními (notebooky) a tráví v knihovně čas a oceňují možnost dát si kávu. Především dětské oddělení je místem setkávání. Zájem o čtenářský klub pro nejmenší děti se zvýšil natolik, že jsou účastníci rozděleni na dvě skupiny.

Na základě připomínek z dotazníku spokojenosti jsme zavedli nové služby – upozornění na uplynutí výpůjční doby a zavedení on-line plateb. Průzkum spokojenosti také ukázal, že o některých službách čtenáři nevědí, zaměříme se proto na jejich větší propagaci.

Novinky v roce 2023:

Platební brána - on-line platba přes platební bránu, aby kvůli zaplacení pohledávek (např. upomínky či prošlé registrace) nemusel čtenář docházet osobně do knihovny. V případě jakéhokoliv neuhrazeného poplatku totiž nebylo možné spravovat čtenářské konto (tedy ani prodlužovat knihy, či vytvářet objednávky). Zavedením on-line plateb tyto problémy odpadly.

Wi-fi připojení – celá knihovna (prostory pro veřejnost) je nově pokryta wi-fi připojením. Je nutné vyžádat si jednorázové heslo u obsluhy. Došlo tak zároveň k lepší evidenci uživatelů.

Technologické vybavení – zakoupili jsme roboty (blue-boty, bee-boty) s příslušenstvím a deskové hry a pomůcky s prvky algoritmického myšlení, které využíváme v rámci pravidelné aktivity „digi odpoledne“ a pro vzdělávací programy. Podepsali jsme smlouvu s firmou Prusa Research na dodání 3D tiskárny.

„Předupomínka“ - upozornění na konec blížící se výpůjční doby. Pět dní před jejím uplynutím přijde čtenáři na emailovou adresu upozornění, že se blíží termín vrácení.

Digitální odysea – zapojili jsme se do společného projektu Nadace Vodafone a Sdružení knihoven, který se věnuje digitálnímu vzdělávání seniorů 65+. Byli vyškoleni dva pracovníci knihovny, kteří se budou vzdělávání věnovat.

Doplňování a zpracování fondu:

V roce 2023 byl rozpočet na nákup knih dostatečný. Navíc jsme získali 40 000 Kč z projektu Obec přátelská rodině.

Přesto musíme důkladně zvažovat, co koupíme z nabízené produkce a vybírat mezi komerčními tituly a tituly nemainstreamové literatury. Každý čtenář je pro nás důležitý. Snažíme se vyhovět požadavkům čtenářů, ti si mohou posílat tipy na knihy a můžeme říci, že téměř 100% požadavků jsme schopni splnit. V současné době akvizici ovlivňuje i možnost půjčování e-knih (pokud se objeví požadavek na starší či specifickou knihu, ale existuje jako e-kniha, vyhodnocujeme, zda tištěnou knihu koupíme, či nikoli).

Při vyřazování využíváme „Zlatý fond literatury“, který je zveřejněn na webu Národní knihovny. V posledních letech se zaměřujeme na obnovu knihovního fondu, a to v souladu se „Standardem pro doplnění a aktualizaci knihovního fondu“. Praxe ukázala, že čtenáři žádají především novinky a vadí jim dlouhé čekací lhůty. Proto se snažíme žádané knihy kupovat ve více výtiscích.

Celkový přírůstek v roce 2023 byl 2 261 knihovních jednotek.

- Nakoupili jsme a zpracovali 2 119 knih a 142 ostatních dokumentů (audioknihy, stolní hry) v **celkové hodnotě 519 762 Kč**. Stav fondu svitavské knihovny k 31. 12. 2023 je **63 775 knihovních jednotek**. (z toho 58 401 knih).
- Náklady na pořízení e-knih byly 44 786 Kč.
- Knihovní fond doplňujeme přes distributory (Kosmas, Euromedia, Pemic), popř. z levných knih či antikvariátů.
- Každoročně využíváme projekt Ministerstva kultury „**Česká knihovna**“, který je zaměřen na podporu nekomerčních titulů českých nakladatelství, a projekt „**Cizojazyčná literatura**“, díky kterému nabízíme aktuální beletristické tituly v cizích jazycích, a to především v angličtině, němčině a francouzštině, ale také ve slovenštině.
- Odebíráme 79 titulů periodik. Celková částka na koupi časopisů a denního tisku byla 85 944 Kč. Některé časopisy odebíráme z remitendy. Z denního tisku odebíráme Svitavský deník, Deník N, Mladou frontu dnes, Lidové noviny, Právo,

Hospodářské noviny, Sport. **Nově jsme začali odebírat komiksové časopisy pro děti Čtyřlístek, Spongebob a Simpsonovi.**

- Kupujeme audioknihy a stolní hry.
- Požadavky na naučnou literaturu řešíme přes meziknihovní výpůjční službu (knihy objednáme z jiných knihoven). Jsme zapojeni do služby Získej. Díky tomu, že jsme členové Centrálního portálu knihoven, si může čtenář objednat knihu sám a u nás si ji pouze vyzvednout.

Čtenáři, návštěvníci a výpůjčky:

Na základě statistických výsledků v loňském roce můžeme konstatovat, že se čtenáři a uživatelé po pandemii do knihovny vrátili. Zvýšil se nepatrně počet čtenářů (+ 62), zvýšil se počet návštěvníků akcí (+ 2 037), a celkový počet návštěvníků knihovny, kam patří i uživatelé on-line služeb (+5 287). Snížil se zájem o výpůjční služby klasických dokumentů – o knihy a časopisy (- 7 065), naopak se zvýšil počet čtenářů e-knih (+ 43) a počet e-výpůjček (+ 172).

Taktéž narostl zájem o další elektronické služby knihovny, které odráží to, že čtenáři si knihy objednávají – buď k vyzvednutí v knihovně, nebo do výdejového boxu.

Mění se také funkce studovny, návštěvníci sem chodí studovat či pracovat, menší zájem je o internet na PC. Naopak roste počet těch, kteří si přinesou své vlastní zařízení a využívají wi-fi připojení.



V roce 2023 jsme měli zaregistrováno **2 525 čtenářů, z toho 790 čtenářů dětských.**

Velký zájem je o služby dětského oddělení, a to nejen ze strany škol ale i veřejnosti. Rodiny tráví v knihovně čas, hrají deskové hry apod.

Knihovnu navštívilo celkem 49 832 fyzických návštěvníků, z toho 7 562 jsou návštěvníci kulturních a vzdělávacích akcí, 1 947 návštěvníků využilo internet v knihovně a 40 323 tvoří uživatelé studovny a půjčovny).

Výpůjčky a on-line služby

Výpůjčky tištěných dokumentů (knihy, časopisy) pozvolna klesají, zvýšil se zájem o půjčování deskových her, didaktických pomůcek a o elektronické služby knihoven.

Vypůjčilo se 88 120 dokumentů: knihy (15 914 naučné literatury, 60 888 krásné literatury), 1 700 AV dokumentů, 7 510 periodik, 2 052 stolních her).

Každoročně roste zájem o e-knihy, roste nejen počet e-výpůjček, ale také počet čtenářů, kteří tuto službu využívají. Celkem se půjčilo **914 e-knih.**

Online služby, tzn. virtuální návštěvy - počet vstupů do elektronického katalogu mimo prostory knihovny je 35 075 (+ 2 584). Čtenáři si zvykli objednávat knihy předem a pak si je pouze vyzvednout – přímo v knihovně, nebo z výdejního boxu.

Celkem jsme vyřídili 3 267 požadavků na službu „zabookuj“ (odložení knihy k vyzvednutí), 773 knih si čtenáři vyzvedli z výdejního boxu a 3 940 bylo provedeno klasických rezervací.

Do boxu na vrácení knih bylo vloženo 6 551 dokumentů.

Celkový počet návštěvníků knihovny je 97 310 (fyzických i virtuálních).

Využívána je služba MVS – meziknihovní výpůjční služba. Od našich čtenářů jsme obdrželi a kladně vyřídili 207 požadavků, z našeho fondu jsme zapůjčili celkem 283 dokumentů.

Služby knihovny:

Knihovny současnosti se stávají místem setkávání, mají vzdělávací funkci, a to nejen na poli čtenářské gramotnosti. Hrají také roli při budování občanské společnosti. Návštěvníci zde mohou trávit čas mimo domov a práci bez nutnosti být registrovaným čtenářem.

Nabízíme aktivity, které jsou v souladu s Koncepcí rozvoje knihoven, která obsahuje tři tematické pilíře

Knihovny jako pilíře rozvoje občanské společnosti a přirozená centra komunit

Knihovny jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce

Knihovny jako správci kulturního a znalostního bohatství

Během letních měsíců jsme realizovali dotazník spokojenosti. Přestože návratnost byla pouze 14%, můžeme říci, že výsledky o činnosti knihovny něco vypovídají.

Většina reakcí byla pozitivních, 43 % hodnotí služby knihovny jako vynikající, 51 % jako velmi dobré. Většina dotázaných (88 %) využívá knihovnu pro volný čas a především kvůli výpůjčním službám. Ukázalo se, že o některých službách uživatelé nevědí a dozvěděli se o nich až z dotazníku (např. přístup k databázi médií, přístup k digitální knihovně, možnost uvařit si kávu, donášková služba). Respondenti ocenili pracovníky knihovny, především ochotu a vstřícný přístup k zákazníkům. V rámci zkvalitnění služeb jsme zareagovali na některé konkrétní připomínky. Začali jsme zasílat upozornění na blížící se konec výpůjční doby, zavedli jsme on-line platby přes platební bránu, aby čtenáři kvůli zaplacení pohledávek (např. upomínky či prošlé registrace) nemuseli docházet osobně do knihovny.

Stále rozšiřujeme naše služby. V loňském roce jsme zakoupili roboty (blue-boty, bee-boty) s příslušenstvím a deskové hry a pomůcky s prvky algoritmického myšlení, které využíváme v rámci pravidelné aktivity „digi odpoledne“ a ke vzdělávacím programy pro školky a školy.

Poskytujeme **donáškovou službu**, čtenářům imobilním a seniorského věku dodáme knihy domů.

Nově jsme zprovoznili knihobudku v suterénu svitavské nemocnice. Spravujeme tak dvě knihobudky – v parku Jana Palacha a v nemocnici, které slouží veřejnosti k půjčení a především k výměně knih.

Odepsané knihy z fondu knihovny nabízíme 2x ročně na burze knih.

- Půjčujeme knihy, časopisy, stolní hry, didaktické a montessori pomůcky, e-knihy a elektronické čtečky knih, **nově přehrávač CD**



Klub pro děti do tří let

- Služby dětem s poruchou čtení a učení a jejich rodičům – dokupujeme logopedické knihy a pomůcky, učební systém Logico Primo a Logico Picollo, komiksy, audioknihy, Albi tužky, montessori pomůcky, tematické kufříky.
- Poskytujeme služby pro handicapované (půjčování zvukových knih, audioknih), nabízíme donáškovou službu. Knihovnu pravidelně navštěvuje i Centrum denních služeb (Světlanka); pracovnice knihovny také dochází 2x – 3x ročně s programem do místního stacionáře.
- Provozujeme databázi Osobnosti regionu

Spolupracujeme se všemi základními školami ve městě včetně školy speciální, i s některými mimosvitavskými (např. Javorník, Vendolí, Radiměř, Hradec nad Svitavou, Opatovec). Navštěvují nás téměř všechny mateřské školky včetně soukromé školky Paperáček. Spolupracujeme se Střediskem kulturních služeb, Městským muzeem a galerií ve Svitavách, se Střediskem volného času, mateřským centrem Krůček, klubem seniorů, stacionářem Světlanka. Nově jsme navázali spolupráci se Střediskem výchovné péče.

Vzdělávací a kulturní akce

V roce 2023 jsme zrealizovali celkem **370 kulturních a vzdělávacích akcí**, z toho 310 jsou vzdělávací programy pro školky a školy.

Pravidelné aktivity (probíhají 1x měsíčně)

Čtenářský klub pro nejmenší děti do tří let („bookstartový“ klub)

Čtenářský klub pro děti od 3 do 7 let

Filmový klub,

Digi odpoledne

Deskohraní

Virtuální realita (1x týdně)



Digi odpoledne

Udržitelnost v knihovnách

Také v roce 2023 jsme se věnovali tématu „udržitelnosti“, které korespondovalo s celorepublikovou kampaní. Uspořádali jsme následující aktivity:

- Přednáška Veřejný prostor v kontextu klimatických změn (Eliška Vraspírová)
- Přednáška Radiměřské motýlí království aneb Kácením stromů za ochranu přírody (ve spolupráci s ČSOP Arion)
- Přednáška Bylinky a jejich vliv na zdraví (Michaela Matřhová)
- Beseda se spisovatelem, chirurgem a účastníkem misí Lékařů bez hranic Tomášem Šebkem
- Beseda pro děti se spisovatelkou Markétou Pilátovou pro školy
- Beseda pro děti se spisovatelkou Danielou Krolupperovou pro školy
- Přednáška Změna klimatu na vlastní kůži (ve spolupráci s Asociací pro mezinárodní otázky)
- Výstava Rok ve školní zahradě spisovatelky Kláry Smolíkové s programem
- Poslední den ohňů - divadelní adaptace povídky Arnošta Lustiga + beseda s Evou Lustigovou (pořádáno ve spolupráci se Střediskem kulturních služeb a Městským muzeem a galerií ve Svitavách)



Beseda se spisovatelkou Markétou Pilátovou

Akce realizované z projektu Obec přátelská rodině:

- Přednáška Zdravý selský rozum po dobu informační – jak se vyznat v mediálním chaosu
- Přednáška spisovatele a nakladatele Jiřího Padevěta
- Autorské čtení Markéty Hejkalové
- Autorské čtení Markéty Pilátové pro veřejnost
- Workshop s komiksovým autorem Nikkarinem pro školu i veřejnost

- Trénink paměti nejen pro seniory

Akce realizované ve spolupráci s Místním akčním plánem vzděláváním (MAP ORP Svitavy) :

- Presentace montessori pomůcek
- Presentace mangy – co to je, kde se to vzalo a proč je to tak baví?
- Presentace současné literatury pro mládež (pro pedagogy a veřejnost)

Další akce:

- Křest knihy Svitavská říkadla (Pavel Černý)
- Křest knihy Povídky ze svitavské krajiny (Ema Dondová)
- Moudrost traumatu – promítání filmu a následná beseda s MUDr. Hanou Deákovou
- Přednáška Tajné služby a hledání pokladů
- Den pro dětskou knihu se spisovatelkou Danielou Fischerovou (ve spolupráci s Dramatickou školičkou Svitavy)
- Listování (Listování slaví 20 let, Historky z Tinderu, Dobrý proti severáku, Literární hysterie, Losos v kaluži + 4 představení pro školy)
- Filmový klub (Dvojí život Veroniky, Chraň i malá zvířátka, Vzpomínáš na Dolly Bell?, Atlas mraků, 3-iron, Control, Julie a Julia) + Šampioni – film byl promítnut ve spolupráci s neziskovou organizací Rytmus jako součást výročí existence organizace
- Digitální odysea – v rámci projektu na podporu digitálního vzdělávání pro seniory 65+ proběhly dva semináře a konzultace
- Dílna malého novináře s redaktorkou Českého rozhlasu Michaelou Veteškovou (pro školy)



- Divadlo Evy Hruškové – představení Čert a Káča pro školky
- Knihovna slaví 15 let – výročí otevření knihovny před 15 lety ve Fabrice – celodenní program v knihovně



Oslava výročí 15 let ve Fabrice

- Výstava Dubánci ke stejnojmenné knize
- Pasování na čtenáře knihovny – slavnost, kdy se prvňáčci stávají čtenáři knihovny, odpasujeme každý rok téměř 300 dětí
- Výtvarná soutěž Kde končí svět na téma Dobré zprávy. Oceněné děti jely s knihovnicemi na výlet do ZOO do Dvora Králové
- Probíhá Virtuální Univerzita třetího věku (12 x za rok). Tři studentky, které absolvovaly šest kurzů studia, se zúčastnily slavnostního aktu na půdě České zemědělské univerzity v Praze, kde získaly osvědčení.
- Dopoledne pro děti z ukrajinského Perečynu, partnerského města Svitav
- Šifrovací hra Poztrácené postavičky
- Noc s Andersenem
- Adventní klub
- Teen night (pro náctileté)
- Xmas párty (pro náctileté)

Akce, kde nejsme pořadateli:

- Festival volnočasových aktivit
- Den dobrovolnictví



Festival volnočasových aktivit

Projekty:

S knížkou do života (Bookstart), jehož cílem je podpora čtenářské pregramotnosti dětí od 0 do 3 let. Na slavnosti vítání občánků obdrží každé dítě dárkový motivační balíček, jehož součástí je registrace dítěte do tří let věku. V rámci projektu probíhají kluby pro nejmenší.

Knížka pro prvňáčka – kniha z projektu je předána prvňáčkům na slavnosti „Pasování na čtenáře knihovny“

Digitální odysea – projekt Nadace Vodafone a SDRUK (Sdružení knihoven) na podporu digitálního vzdělávání pro seniory 65+

Zaměstnanci:

Městská knihovna ve Svitavách v roce 2023 zaměstnávala 14 pracovníků (13 úvazků), z toho jeden úvazek je ekonomka a jeden IT pracovník, který pomáhá i organizacím sídlícím ve Fabrice (SKS, Klub seniorů, Krůček). Dvě pracovnice zajišťují regionální služby (nákup a zpracování knih do regionu, metodická činnost pro knihovny), jedna pracovnice zajišťuje nákup knih a jejich zpracování do svitavské knihovny (akvizice, katalogizace), dvousměnný provoz zajišťují vždy tři až čtyři zaměstnanci (1 v dětském oddělení, 2 v oddělení pro dospělé čtenáře a 1 ve studovně). Z toho pět pracovníků zajišťuje vzdělávací programy pro školy i veřejnost.

Další činnost:

- Jsme členem profesních organizací – Svazu knihovníků a informačních knihovníků (SKIP), Sdružení knihoven (SDRUK) a členem sdružení dětských knihoven Klubko
- Městská knihovna ve Svitavách je zapojena do celostátního projektu organizovaného Národní knihovnou o výkonnosti knihoven - „Benchmarking v knihovnách“
- Jsme členy Centrálního portálu knihoven, v rámci toho služby Získej a Díla nedostupná na trhu (DNNT)
- Posíláme záznamy do Souborného katalogu
- Spravujeme databázi Osobnosti regionu
- Knihovna je členem MAS Svitava; ředitelka knihovny byla členkou realizačního týmu Místního akčního plánu vzdělávání (MAP)

Regionální funkce:

Městská knihovna ve Svitavách je pověřena Krajskou knihovnou v Pardubicích k výkonu tzv. regionálních funkcí. Přímo obsluhuje obvod Svitavy, dále si objednává služby u 6 profesionálních knihoven (Polička, Litomyšl, Moravská Třebová, Jevíčko, Dolní Újezd, Bystřé). Do sítě knihoven patří 1 pověřená knihovna, 8 profesionálních knihoven s 8

pobočkami a 96 obecních knihoven. Tzn. že **metodicky spravujeme celkem 112 knihoven regionu** profesionálních i obecních.

Pod naší knihovnu spadá 22 obecních knihoven a profesionální knihovna ve Březové nad Svitavou. Všechny knihovny obvodu jsou v regionálním automatizovaném systému Tritius REKS.

- V roce 2023 proběhlo 112 metodických návštěv, 211 konzultací po knihovnách regionu (**v obvodu Svitavy to bylo celkem 30 metodických návštěv, 101 konzultací**).
- Pomáháme při revizích, bylo zrevidováno 22 knihoven, celkem 47 539 (**v obvodu Svitavy proběhly 4 revize, celkem 7 548 k.j.**)
- Zpracováváme statistiky.
- Tvoříme tzv. výměnné soubory (nákup knih, zpracování a rozvoz), v loňském roce bylo po knihovnách rozvezeno 337 souborů s 20 612 svazky (**v obvodu Svitavy to bylo 117 souborů s 7 243 svazky**).
- Zpracováváme knižní fond knihoven – vkládáme knihy do automatizovaného knihovního systému.
- Zajišťujeme porady knihovníků.

Příspěvek od kraje na regionální funkce byl v loňském roce **2 141 tisíc Kč**. Z dotace bylo nakoupeno celkem 2 484 knih (**v obvodu Svitavy 731 knih**).

Většina obcí je zapojena do tzv. sdružování finančních prostředků na nákup knih (příspěvek dle obyvatel obce). V loňském roce jsme od obcí získali 132 528 Kč, za které se nakoupilo 509 knih (**v obvodu Svitavy 135 knih**).

Dotace:

Ministerstvo kultury

VISK 3

- Podpora digitálního vzdělávání – nakoupili jsme roboty a pomůcky s prvky algoritmického myšlení (33 000 Kč)

K21

- Cestou udržitelného rozvoje i v roce 2023 – (15 000 Kč) – vzdělávací a komunitní aktivity
- Česká knihovna – nákup nekomerčních titulů z českých vydavatelství (4 639 Kč)
- Cizojazyčná literatura – nákup původní cizojazyčné literatury (5 590 Kč)

VISK8A

- Společným projektem knihoven je využívání mediální databáze Anopress v rámci konsorciálního přístupu pro přihlášené knihovny (příjemcem dotace je garant projektu Národní knihovna ČR – hodnota přístupu do databází pro naši knihovnu je cca 24 tis. Kč ročně.

Dotace z Pardubického kraje

- Příspěvek na regionální funkce byl 2 141 tisíc Kč.

Výhled do roku 2024:

Činnost knihovny budeme rozvíjet v souladu s Koncepcí rozvoje knihovny na léta 2021-2027 a se Strategickým plánem rozvoje knihovny na léta 2024-2030.

Nadále se budeme věnovat rozvoji čtenářské gramotnosti od nejútlejšího věku dětí a pokračovat v úspěšných aktivitách jako jsou čtenářské kluby, filmový klub, digi odpoledne a virtuální realita, deskohraní. Naším cílem je i nadále poskytovat takové služby, abychom si udrželi stávající čtenáře, získali nové a byli vnímáni jako organizace, která má nezastupitelnou úlohu na poli vzdělávání a má důležité postavení v rámci kulturního i společenského života ve městě.

Zaměříme se na větší propagaci služeb knihovny.

Zapsala:

Mgr. Marta Bauerová

11. ledna 2024

